

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 30. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa,
kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēju [..], [..] un [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 131/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējas lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2024. gada 17. decembra noteikumu Nr. 888 “Kadastrālo vērtību bāze universālās kadastrālās vērtības aprēķinam” (turpmāk – Kadastrālo vērtību bāzes noteikumi) 2.4. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2025. gada 1. janvāra.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

“2. Kadastrālo vērtību bāzi veido: [..]

2.4. apbūves zemes bāzes vērtības (*euro/m²*), zemes standartplatības (*m²*) un standartplatību korekcijas koeficienti lietošanas mērķiem no lietošanas mērķu grupām:

2.4.1. “Individuālo dzīvojamo māju apbūves zeme” un “Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme” (4. pielikums);

2.4.2. “Komerccarbības objektu apbūves zeme”, “Ražošanas objektu apbūves zeme” un “Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas” (5. pielikums);

2.4.3. “Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme” un “Sabiedriskās nozīmes objektu apbūves zeme” (6. pielikums);

2.4.4. “Satiksmes infrastruktūras objektu apbūves zeme” un “Inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu apbūves zeme” (7. pielikums).”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktiskais apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Kadastrālo vērtību bāzes noteikumu normas satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Latvijas Republikas Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējām pieder zeme, uz kuras atrodas citām personām piederošas būves – gan dzīvojamās mājas, gan cita veida būves, kas uzskatāmas par patstāvīgiem īpašuma objektiem. Saskaņā ar apstrīdēto normu apbūves zemes bāzes vērtība ir atkarīga no nekustamā īpašuma lietošanas mērķa, savukārt zemes bāzes vērtība ietekmē zemes universālo kadastrālo vērtību. Pieteikuma iesniedzējas iebilst pret to, ka apbūves zemes, uz kuras atrodas citām personām piederošas būves, bāzes vērtību ietekmē nekustamā īpašuma lietošanas mērķis. Proti, viņuprāt zemes kadastrālā vērtība samazinās, ja nekustamā īpašuma lietošanas mērķis ir tāds, kuram nav augstākā bāzes vērtība. Universālo kadastrālo vērtību izmanto zemes likumiskās lietošanas maksas un atsavināšanas cenas aprēķinam, tāpēc samazinoties pieteikuma iesniedzēju ienākumi no tiem piederošajiem īpašumiem, kā arī šo īpašumu atsavināšanas cena.

Apstrīdētā norma nosaka universālās kadastrālās vērtības bāzes veidojošos elementus, bet pati par sevi neregulē zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru

vai zemes atsavināšanas cenu. Proti, no pieteikuma iesniedzēju sniegtās argumentācijas izriet, ka pamattiesību aizskārums no šīs normas tām varētu rasties vienīgi kopsakarā ar likuma “Par atjaunotā Latvijas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” (turpmāk – Spēkā stāšanās likums) regulējumu par zemes likumiskās lietošanas maksu. Savukārt attiecībā uz pieteikuma iesniedzējām piederošo zemesgabalu iespējamo atsavināšanu – kopsakarā ar attiecīgajām Piespiedu dalītā īpašuma privatizētajās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likuma (turpmāk – Izbeigšanas likums) normām.

No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem izriet, ka uz [..] zemes neatrodas dzīvojamās mājas. Savukārt attiecībā uz pieteikumā norādītajiem [..] un [..] īpašumiem nav pierādījumu, ka dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki būtu izteikuši vēlmi izmantot Izbeigšanas likumā paredzētās atsavināšanas tiesības. Tādējādi šādā aspektā apstrīdētā norma nevar aizskart [..] pamattiesības, bet [..] un [..] pamattiesību aizskārums iespējams varētu rasties nākotnē. Turklāt pieteikumā nav apstrīdētas Izbeigšanas likuma normas, kas regulē zemes atsavināšanas cenas noteikšanu.

Vienlaikus kolēģija ņem vērā, ka pieteikuma iesniedzējas ir apstrīdējušas Satversmes tiesā Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrā teikuma satversmību un pēc to pieteikuma Nr. 114/2025 ierosināta lieta Nr. 2025-26-01. Tādējādi pieteikumā ir pamatots, ka attiecībā uz zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru apstrīdētā norma kopsakarā ar lietā Nr. 2025-26-01 apstrīdēto Spēkā stāšanās likuma normu aizskar pieteikuma iesniedzējām Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā ietvertās tiesības uz īpašumu, kā arī pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā nostiprināto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

Līdz ar to pieteikuma iesniedzējas ir tiesīgas iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva un formulēta nepārprotami, tādēļ pieteikuma iesniedzējām nav pieejami vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi. Līdz ar to saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu tām ir

tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Apstrīdētā norma pieņemta 2024. gada 17. decembrī un stājusies spēkā 2025. gada 1. janvārī. Pieteikums iesniegts 2025. gada 1. jūlijā, ievērojot sešu mēnešu termiņu.

Tādējādi pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība katrai prasījumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

8.1. Pieteikuma iesniedzējas uzskata, ka apstrīdētā norma pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās palāvības aizsardzības principu. Pieteikuma iesniedzējas palāvušas, ka netiks pieņemtas normas, kas samazinās ienākumus, ko zemes īpašnieki gūst no zemes likumiskās lietošanas maksas.

Pieteikuma iesniedzējas vispārīgi norādījušas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principa saturu, kā arī citējušas Satversmes tiesas judikatūru par zemes likumiskās lietošanas maksu. Tomēr pieteikumā citētās atziņas nevar tikt uzskatītas par pamatojumu tam, ka likumdevējam būtu liegta iespēja grozīt kadastrālās vērtēšanas regulējumu un noteikt, ka zemes kadastrālo vērtību ietekmēs būves lietošanas mērķis. Tāpat pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums, kas paskaidrotu, kādēļ pieteikuma iesniedzējām varēja rasties likumīga, pamatota un saprātīga palāvība.

8.2. Pieteikuma iesniedzēju ieskatā, apstrīdētā norma neatbilst arī Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam. Pieteikuma iesniedzējas būtībā vēlas, lai konkrētiem to īpašumiem tiktu noteikta cita – augstāka – bāzes vērtība.

Vērtējot tiesību normas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, Satversmes tiesa noskaidro, vai: 1) pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, 2) tam ir leģitīms mērķis un 3) vai tas ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi. Ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi, ja: 1) ar izraudzīto līdzekli leģitīmo mērķi var sasniegt, 2) leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un 3) labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām nodarīto kaitējumu (piemēram, *Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11. punkts*).

Pieteikumā izteikts apgalvojums, ka apstrīdētā norma nav izdota pienācīgā kārtībā, jo Ministru kabinets nav vērtējis tās ietekmi uz zemes īpašnieku pamattiesībām. Tāpat norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertajam pamattiesību ierobežojumam nav leģitīmā mērķa. Tomēr pieteikumā nav sniegta juridiska argumentācija, kas pamatotu šos apgalvojumus. Pieteikumā ir citētas Satversmes tiesas atziņas par samērīguma principu un norādīts, ka zemes universālajai kadastrālajai vērtībai piespiedu dalītā īpašuma gadījumā nevajadzētu būt atkarīgai no tā, kādam mērķim trešās personas izmanto uz šīs zemes esošās būves. Pieteikuma iesniedzējas arī uzskata, ka nav vērtētas alternatīvas to pamattiesību ierobežojumam, lai gan šādas alternatīvas esot, tomēr pieteikumā nav norādītas, kādas konkrēti. Pieteikumā nav apsvērts, vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa sasniegšanai. Tāpat pieteikumā nav argumentēts, ka ar šādu ierobežojumu pieteikuma iesniedzēju tiesībām nodarītais kaitējums būtu lielāks nekā labums, ko no tā gūst sabiedrība.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, kā arī 105. panta pirmajam un trešajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...], [...] un [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 131/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa